

Szigorlati főtárgy Könyvtár- és információtudomány

Tematika Metaadatok kezelése és katalogizálás.
Webes információkeresés.
Digitális könyvtárak és repozitóriumok.
Webes adatkezelés és tartalomszolgáltatás.
Tudásmenedzsment a könyvtárakban.
Digitális olvasásnarratívák, elektronikus irodalom.
Megismeréstudomány.
(a tematika egyes tételeinek részletei a Függelékben találhatóak)

- Irodalom**
1. Davenport, Thomas H.; Prusak, Laurence: Tudásmenedzsment. Budapest: Kossuth K. 2001.
  2. Digital Libraries. Methods and Applications. (ed. by Kuo Hung Huang). Rijeka: InTechWeb.org. 2011. <http://www.intechopen.com/books/digital-libraries-methods-and-applications> (2015-04-25)
  3. Digitális Tankönyvtár. Könyvtártudomány. <http://www.tankonyvtar.hu/hu/bongesz/konyvek/altalanos/konyvtartudomany> (2015-04-25)
  4. Horváth Tibor; Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 1-5. köt. Budapest: Osiris K. 2003-2005.
  5. HTML. The language for building web pages. <http://www.w3-schools.com/> (2015-04-25)
  6. IFLA Working Group on Guidelines for National Bibliographies: National Bibliographies in the Digital Age: Guidance and New Directions. KG Saur Verlag, 2009. <http://www.ifla.org/node/7858> (2015-04-25)
  7. Kamill, Michael L.; Pearson, David P.; Birr Moje, Elizabeth [et al.]: Handbook of Reading Research I-IV. New York: Routledge, 2011.
  8. Pléh Csaba: A megismeréstudomány alapjai. Az embertől a gépig és vissza. Budapest: TypoTex K. 2013. (Test és lélek)
  9. Szeredi Péter; Lukácsy Gergely; Benkő Tamás: A szemantikus világháló elmélete és gyakorlata. Budapest: Typotex K. 2005.
  10. Witten, I. H.; Bainbridge, D.; Nichols, D. M.: How to Build a Digital Library. Elsevier, 2010.
  11. WordPress; Blog Tool, Publishing Platform, and CMS. <http://wordpress.org/> (2014-03-07)
  12. W3C Data Activity – Building the Web of Data. <http://www.w3.org/2013/data/> (2015-04-25)

Függelék. A tematika egyes tételeinek részletes leírása.

Metaadatok kezelése és katalogizálás

Nemzetközi adatsere formátumok: MARC, HUNMARC, UNIMARC, Dublin Core stb. Metaadatok használata a keresőrendszerekben OAI protokoll alapján. A szemantikus web koncepció és lehetőségei a katalogizálás területén (MARC XML DTD és Schema).

Irodalom

Bíró Szabolcs: Szövegfeldolgozás XML alapokon. Budapest, Neumann-ház, 2005.

Davies, John; Fensel, Dieter; van Harmelen, Frank: Towards the semantic web: Ontology-driven Knowledge Management. John Wiley & Sons, 2004.

DCMI Home: Dublin Core Metadata Initiative (DCMI).
<http://dublincore.org/> (2015-04-25)

IFLA Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR): Functional Requirements for Bibliographic Records. Munich: K.G. Saur Verlag, 1998.
Final Report September 1997. Current text as amended and corrected through February 2009.
http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frbr/frbr_2008.pdf (2015-04-25)
http://archive.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr_current_toc.htm (2015-04-25)

Hungarian translation:

A bibliográfiai tételek funkcionális követelményei. Zárójelentés. (készítette az IFLA Bibliográfiai Tételek Funkcionális Követelményei Munkacsoportja; jóváhagyta az IFLA Katalogizáló Szekciójának Állandó Bizottsága; fordította Berke Barnabásné) Budapest: Országos Széchényi Könyvtár, 2006.

IFLA Working Group on Functional Requirements and Numbering of Authority Records (FRANAR): Functional Requirements for Authority Data. A Conceptual Model. Final Report December 2008. (As amended and corrected through July 2013.)
http://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/frad/frad_2013.pdf (2015-04-25)

IFLA Working Group on Guidelines for National Bibliographies: National Bibliographies in the Digital Age: Guidance and New Directions. (IFLA Series on Bibliographic Control Vol. 39. edited by Maja Zumer). KG Saur Verlag, 2009.
<http://www.ifla.org/node/7858> (2015-04-25)

MARC XML. MARC 21 XML Schema.
<http://www.loc.gov/standards/marcxml/> (2015-04-25)

Open Archives Initiative.
<https://www.openarchives.org/> (2015-04-25)

Peters, Bas: Crosswalking. Processing MARC in XML environments with MARC4J. 1st ed. 2007.

Rácz Ágnes: A kiadványok bibliográfiai számbavétele; leíró katalogizálás. In: Horváth Tibor; Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt. Budapest: Osiris K. 2003.

Semantic Web – W3C.
<http://www.w3.org/standards/semanticweb/> (2015-04-25)

Szeredi Péter, Lukácsy Gergely, Benkő Tamás: A szemantikus világháló elmélete és gyakorlata. Budapest, Typotex K. 2005.

W3C Data Activity – Building the Web of Data.
<http://www.w3.org/2013/data/> (2015-04-25)

Webes információkeresés

A webes keresőszolgáltatások főbb fajtáinak (indexelő szolgáltatások, internetkatalógusok, metakeresők, intelligens kereső programok) bemutatása és azok jellemzése. A tárgykörhöz kapcsolódó kutatási területek (szemantikus web, mély web, speciális keresőszolgáltatások, szövegbányászat és webbányászat stb.). A keresőeszközök felépítése, működése. A keresési találatok rangsorolásának alapelvei, a PageRank algoritmus. Az internetes keresők visszakeresési hatékonyságának mérése. A keresőeszközök vizsgálatokor felmerülő nehézségek. A vizsgálatok során használható mértékek áttekintése. A keresőkön végzett jelentősebb statisztikai vizsgálatok ismertetése. Relevanciavizsgálatok módszertanának áttekintése. Különböző relevancia értelmezések a szakirodalomban.

Irodalom

Barabási Albert-László: Linked. The new science of networks. Cambridge MA: Perseus Publishing, 2002.

Ceri, Stefano; Bozzon, Alessandro; Brambilla, Marco [et al.]: Web information retrieval. Berlin - Heidelberg: Springer, 2013.

Harter, S. P.; Hert, C. A.: Evaluation of information retrieval systems. Approaches, issues and methods. Annual Review of Information Science and Technology, Vol. 32. (1997) 3-79.

Langville, A. N.; Meyer, C. D.: Google's PageRank and beyond. The science of search engine rankings. Princeton-Oxford: Princeton University Press, 2006.

Liu, Bing: Web data mining. Exploring hyperlinks, contents, and usage data. 2nd edition. Berlin - Heidelberg: Springer, 2011.

Oppenheim, C. [et al.]: The evaluation of WWW search engines. Journal of Documentation, Vol. 56. (2000) No. 2. 190-211.

Rasmussen, Diane Neal (ed.): Indexing and retrieval of non-text information. Berlin - London: De Gruyter - Saur, 2012.

Szeredi Péter; Lukácsy Gergely; Benkő Tamás: A szemantikus világháló elmélete és gyakorlata. Budapest: Typotex K. 2005.

Tóth Erzsébet: Hatékony információkeresés a weben. Nyíregyháza: Örökségünk, 2010.

Ungváry Rudolf: Az információkeresés értékelése. In: Ungváry Rudolf; Orbán Éva (szerk.): Osztályozás és információkeresés. Kommentált szöveggyűjtemény. 2. köt. Az információkeresés és elmélete. Budapest: OSZK. 2001. 195-202.

Virgilio, Roberto De; Guerra, Francesco; Velegrakis, Yannis (eds.): Semantic search over the web. Berlin - Heidelberg: Springer, 2012.

Digitális könyvtárak és repozitóriumok

A tudományos kommunikáció formái: Open Access, Open Data. A tudományos eredmények mérése. Strukturált adatformák és csereformátumok. A szemantikus web koncepció. Digitális könyvtárak, repozitóriumok és elektronikus archívumok. A szerzői jog alapkérdései a digitális területen: a szerzői jog fogalma és helye a jog rendszerében. A közös jogkezelés lehetőségei. A digitális jogkezelés legfontosabb kérdései. A szabad felhasználás és a nyílt hozzáférés kérdései.

Irodalom

Digital Libraries. Methods and Applications. (edited by Kuo Hung Huang). Rijeka: InTechWeb.org. 2011.
<http://www.intechopen.com/books/digital-libraries-methods-and-applications> (2015-04-25)

Digital libraries and the semantic web: context, applications and research. Library Review (special issue) Vol. 57 (2008) No. 3.

Gleason, Paul: Copyright and electronic publishing: Background and recent developments. The Acquisitions Librarians Vol. 13. (2001) No. 26. 5-26.

Jones, Maggie; Beagrie, Neil: Preservation management of digital materials: A handbook. The British Library, 2002.

Jones, Richard; Andrew, Theo; MacColl, John: The Institutional Repository. Oxford: Chandos Publishing, 2006.

Koltay Klára; Köpösi Zsuzsa; Virágos Márta: Digitális könyvtárak, intézményi repozitóriumok. Debrecen: Gyires Béla Tananyagtár, 2012.

Koltay Tibor; Tóth Erika: A tudományos publikációkhoz való szabad hozzáférés irodalma Magyarországon. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 53. évf. (2006) 3. sz. 128-132.

Marton János: Bibliometria. In: Horváth Tibor, Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 1. köt. Budapest: Osiris K. 2003.

Mezei Péter: A Filecsere dilemma. Budapest: HVG Orac. 2014.

Nyíri J. Kristóf (szerk): A 21. századi kommunikáció új útjai. Budapest: MTA Filozófiai Kutatóintézet, 2001.

Oppenheim, Charles: Some legal issues for electronic information. International Forum on Information and Documentation Vol. 21. (1996) No. 1. 10-16.

Schmidt, Birgit; Kuchma, Irina: Implementing Open Access Mandates in Europe. Universitätsverlag Göttingen, 2012.

Strauch, A. Bruce (ed.): Publishing and the law: Current legal issues. New York - London: Routledge, 2013.

Száva Kovács Endre: A nem-indexelt eponimikus hivatkozottság. Tudományos Műszaki Tájékoztatás 1. rész 1987. 11. sz. 523-542; 2. rész 1988. 5. sz. 195-219; 3. rész 1989. 7-8. sz. 291-319; 4. rész 1989. 12. sz. 515-535; 5. rész 1991. 3. sz. 83-101.

Tószegi Zsuzsanna: A szerzői jogok védelmét szolgáló digitális technológia. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 53. évf. (2006) 10. sz. 447-456.

Tóth Péter Benjámín: A digitális könyvtár és a szerzői jog. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 49. évf. (2002) 6-7. sz. 248-259.

Tóth Péter Benjamin: Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz. Budapest: Novissima K. 2012.

Yiotis, Kristin: The Open Access Initiative: A new paradigm for scholarly communications, Information Technology and Libraries Vol. 24. (2005) No. 4. 157–162.

Webes adatkezelés és tartalomszolgáltatás

Digitális tartalmak könyvtári kezelése és szolgáltatása. Az informatikus könyvtáros főbb szerepei: weblapok szerkesztése, tartalomkezelő rendszerek használata, digitális tartalmak előállítása és naprakészen tartása. Tartalmak hatékony, kreatív, látványos és akadálymentes megjelenítése, felhasználói élmény biztosítása. Weblapok tervezése és szerkesztése. A tartalomkezelő (CMS) rendszerek kezelésének alapjai. CMS rendszerek felhasználási lehetőségei a gyakorlatban, különös tekintettel könyvtári jellegű tartalmak létrehozására és hozzáférhetővé tételére a weben. Webkettes alkalmazások és könyvtári felhasználásuk. A tudáskonstrukció és –megosztás lehetőségei közösségi hálózatokon. A tartalom feltáró műfajok (referátum, tömörítvény, annotáció, szakirodalmi szemle stb.) és főbb ismérvek. A referálás folyamata és a referátumok típusai, funkciói. A tartalomfeltárás könyvtári technológiáinak megvalósítása weblapokon és CMS rendszerekben (metaadatok, tezaurusok, ontológiák, fogalom- és tématerképek stb.). A könyvtári tartalomfeltáró műfajok alkalmazása webes környezetben.

Irodalom

Adam D. Scott: WordPress for Education. Create interactive and engaging e-learning websites with WordPress. Packt, 2012.

Forgó Sándor: Tudáskonstrukció és –megosztás közösségi hálózatokon. Eger: EKF, 2013.

Gruber T.: Toward principles for the design of ontologies used for knowledge sharing. International Journal of Human–Computer Studies Vol. 43. (1995) No. 5-6. 907-928.

Horváth Tibor; Sütő Péter: A tartalmi feltárás. In: Horváth Tibor; Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve. 2. köt. Budapest: Osiris, 2001. 35-186.

Hortin, Anthony: Easy WP Guide WordPress Manual. Maddison Designs, 2012.

HTML. The language for building web pages.
<http://www.w3schools.com/> (2015-04-25)

Koltay Tibor: A referálás elmélete és gyakorlata. Budapest: Könyvtári Intézet, 2003.

Koltay Tibor: Abstracts and abstracting. A genre and set of skills for the twenty-first century. Chandos Publishing, 2010.

Lampe, P.: Organising knowledge: taxonomies, knowledge and organisational effectiveness. Oxford, England: Chandos Publishing, 2007.

Lengyelne Molnár Tünde: Referátumkészítés. Eger: EKF, 2011.

Malone, Thomas W.; Crowston, Kevin; Herman, George A. (eds): Organizing Business Knowledge: The MIT Process Handbook. The MIT Press, 2003.

Pepper, Steve: The TAO of Topic Maps. Finding the Way in the Age of Infoglut.
<http://www.ontopia.net/topicmaps/materials/tao.html> (2014-12-10)

Protege Ontology Library.
http://protegewiki.stanford.edu/wiki/Protege_Ontology_Library (2014-12-13)

Rowley, J.; Hartle, R.: Organizing knowledge. 4th ed. Aldershot: Ashgate. 2008.

Tomasi, Chuck; Steppe, Kreg: Sams Teach Yourself WordPress 3 in 10 minutes. Pearson 2011.

Varga Katalin: Szöveg és tartalom az információs társadalomban. Módszerek és lehetőségek az információ minőségi szelektálására. Pécs: PTE, 2005.

Williams, Brad; Damstra, David; Stern, Hal: Professional WordPress Design and Development. John Wiley & Sons, 2013.

Witten, I. H.; Bainbridge, D.; Nichols, D. M.: How to Build a Digital Library. Elsevier, 2010.

WordPress; Blog Tool, Publishing Platform, and CMS.
<http://wordpress.org/> (2014-03-07)

Tudásmenedzsment a könyvtárakban

Tudásmenedzsment a könyvtárban: a könyvtári tudástőke elemei és menedzselése. A tudásmenedzsment értelmezése az innováció és a kutatás területén. A tudásmenedzsment és a szervezet összefüggései. Tudásmenedzsment rendszerek: technológia, tartalom, felépítés és szolgáltatások. Metaadat-menedzsment. Taxonómia-menedzsment. Tezaurusz menedzsment. Ontológia menedzsment. Tudásmenedzsment projektek a könyvtárakban.

Az információs társadalom és a tudásalapú társadalom. Globalizáció. Adat, információ, tudás. Tacit és explicit tudás. A tudáspirál (Nonaka-féle SECI modell) és a tanulás kapcsolata. A tudás létrehozásának lehetőségei: felvásárlás, bérlés, célorientált erőforrások, vegyítés, adaptáció az új, megváltozott üzleti környezethez, tudás bővítése a szervezetek informális és önszerveződő hálózatain keresztül. A tudáspiac összetevői. A tudás kodifikálásának lehetőségei: tudástérképek, tudáskatalogusok, tudásbázisok. A tudás reprezentálásának eszközei: téma- és fogalomtérképek, ontológiák, tezauruszok. Tudásmenedzsment projektek mint esettanulmányok a gyakorlatban.

Irodalom

Bencsik Andrea: A tudásmenedzsment emberi oldala. Miskolc: Z.Press, 2009.

Béza Dániel; Kállay László; Moll János: Technológiatranszfer: A tudás útja. Budapest: Corvinus Egyetem, 2009.

Broughton, Vanda: Essential thesaurus construction. London: Facet Publishing, 2006.

Davenport, Thomas H.; Prusak, Laurence: Tudásmenedzsment. Budapest: Kossuth K. 2001.

Diskurzus a hazai tudásmenedzsment-kutatásról és -praxisról Dr. habil Noszkay Erzsébettel. CEO magazin 8. évf. (2007) 4. sz., 34-39.

Eszenyiné Borbély Mária: Projektmenedzsment a könyvtárban. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2014.

Gómez-Pérez, Asunción; Corcho, Oscar; Fernández-López, Mariano: Ontological engineering. With examples from the areas of knowledge management, e-commerce and the Semantic Web. London - New York: Springer, 2004.

Kis-Tóth Lajos; Racskó Réka: Tartalommenedzsment. Eger: EKF, 2014.

Krisztián Béla: A tudásmenedzsment az elméletben és az alkalmazásban. In: Tudásmenedzsment, ISSN 1586-0698, 2004. (5. évf.), 1. sz., 127-128. p.

Mikulás Gábor: A kultúra kérdése - lépések a tudásmenedzsment felé. Könyv, könyvtár, könyvtáros 14. évf. (2005), 1. sz. 37-46.

Nagy Gábor Ádám: Tudásmenedzsment a virtuális hálózatokban. Műszaki-gazdasági információ. Vállalatirányítás 1. évf. (2004), 4. sz., 49-55.

Nonaka, Ikujiro; Toyama, Ryoko; Konno, Roburo: SECI, Ba and leadership: a unified model of dynamic knowledge creation. Long Range Planning Vol. 33. (2000) No. 1. 5-34.

Noszkay Erzsébet: A tudásmenedzsment szerepe és helye. CEO magazin 9. évf. (2008), 1. sz. Melléklet.

Noszkay Erzsébet (szerk.): Tudásból várat... Tudásmenedzsment elméleti és módszertani megközelítésben. N&B K. 2012.

Sajó Andrea: Hogyan váljunk vállalati könyvtárból információ- és tudásközponttá? Információ- és tudásmenedzsment elemek integrálása a könyvtári munkába. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 50. évf. (2003), 12. sz. 491-506.

Sveiby, Karl Erik: Szervezetek új gazdagsága: a menedzselt tudás. Budapest: KJK, 2001.

Digitális olvasásnarratívák, elektronikus irodalom

Az olvasás narratívái a Neumann-galaxisban. A megértő olvasás fokozatai, a rabinowitzi szakaszok. Az információszerzés és olvasás metszéspontjai. A web hatása az olvasási szokásokra. Elektronikus irodalom és új olvasási trendek. Olvasásnépszerűsítési lehetőségek. Generációs paradigma a digitális olvasási térben. 21. századi identitásforgatókönyvek és az olvasás összefüggései. A kognitív aspektus. A hiperfigyelem jelensége és hatása a megértő olvasásra. A hiperfigyelem és mélyfigyelem fázisváltásai.

Irodalom

Bauerlein, Mark: The Dumbest Generation: How the Digital Age Stupifies Young Americans and Jeopardizes Our Future. New York: Jeremy P. Tarcher/Penguin, 2008.

Hayles, Katherine N.: How We Think: Digital Media and Contemporary Technogenesis. Chicago - London: The University of Chicago Press, 2012.

Hayles, Katherine N.: My mother Was a Computer: Digital Subjects and Literary Texts. Chicago: The University of Chicago Press, 2005.

Kamill, Michael L.; Pearson, David P.; Birr Moje, Elizabeth [et al.]: Handbook of Reading Research I-IV. New York: Routledge, 2011.

Manguel, Alberto: A History of Reading. New York: Penguin, 2014.

Page, Ruth; Thomas, Bronwen: New Narratives: Stories and Storytelling in the Digital Age. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 2011.

Megismeréstudomány

A megismeréstudomány (kognitív tudomány) problémaköre, fogalma és határterületei. Tudástípusok és tudástaxonómiák. A kognitív szemlélet kialakulása. A kognitív kutatás klasszikus szemlélete. Az emlékezet rendszerei, mentális reprezentációk. A szimbólumfeldolgozó és konnekcionista felfogás. Az evolúciós gondolat. A reprezentáció fogalma a kognitív tudományban. Donald felfogása az emberi gondolkodás eredetéről. A megismeréstudomány és a mesterséges intelligencia. Az emberi objektív tudás fejlődése. A test-elme probléma, Karl Popper „három világ” elmélete.

Bibliography

Donald, Merlin: Az emberi gondolkodás eredete. [Origins of the Modern Mind.] Budapest: Osiris K. 2001.

Kognitív szeminárium. (A Gondolat Kiadó sorozatának egyes kötetei.)
<http://www.gondolatkiado.hu/> (2015-02-20)

Mayr, Ernst: Mi az evolúció? [What Evolution Is.] Budapest: Vince K. 2003.

Pléh Csaba: A megismeréstudomány alapjai. Az embertől a gépig és vissza. Budapest: TypoTex K. 2013. (Test és lélek)

Popper, Karl R.: Test és elme. Az interakció védelmében. [Knowledge and the Body-Mind Problem.] Budapest: Typotex K. 2009. (Test és lélek)

Thagard, Paul: Cognitive Science. In: Stanford Encyclopedia of Philosophy.
<http://plato.stanford.edu/entries/cognitive-science/> (2015-04-25)

Thagard, Paul: [A Collection of] Cognitive Science Web Sites.
<http://cogsci.uwaterloo.ca/courses/resources.html> (2015-04-25)